



البرز / کرج

مریم اطمینانی
عکس‌ها: سعید فتوحی



معدن کارانی که در پیست دیزین اسکی باز شدند

سر خوردن از دامن البرز

آن طرف‌تر در معدن زغال سنگ «گاجره» مشغول به کار بودند. معدن گاجره، قدیمی‌ترین معدن زغال سنگ ایران است و در زمان فعالیتش دارای تعاونی، بیمارستان، حمام، محل اقامت و اسکان کارگران بود. حتی کارکنان معدن «زیرآب» هم در گاجره زندگی می‌کردند.

معدن زغال سنگ در «رودبار قصران»، در نوار نسبتاً باریکی در جهت شرق به غرب در مناطق و روستاهای «خاتون بارگاه»، «گرمابدر»، «روته»، «شمشک» و «گاجره» قرار داشت.

مرکز اصلی این معدن در شمشک واقع بود. زغال سنگ استخراجی از معدن پنج‌گانه گاجره از طریق جاده چالوس و کرج به تهران منتقل می‌شد. زغال سنگ این معدن از ۱۳۱۰ تا ۱۳۳۵ برای راه آهن سراسری ایران از بندر امام خمینی (ره) در کرانه خلیج فارس تا بندر ترکمن در کنار دریای خزر استخراج می‌شد. پس از پایان جنگ جهانی دوم، نسل جدید لوکوموتیوهای قطار که سوخت آن گازوئیل بود، جایگزین لوکوموتیوهای پیشین شد که با انرژی بخار حرکت می‌کردند و بدین ترتیب عمده‌ترین مصرف‌کننده زغال سنگ از دور خارج شد.

دیزین در شمال شرقی استان البرز قرار گرفته؛ از کرج تا دیزین ۷۵ کیلومتر و از تهران تا دیزین حدود ۷۱ کیلومتر است که دسترسی به این منطقه از جاده لواسان - شمشک امکان‌پذیر است. پایین‌ترین ارتفاع دیزین حدود ۲ هزار و ۶۰۰ متر و بلندترین ارتفاع آن هم حدود ۳ هزار و ۸۰۰ متر یا همان قله «سی چال» است. جاده تله اسکی دیزین در مسیر برگشت، از گردنه دیزین به سمت ایستگاه مجاور قله سی چال کشیده شده است.

بومی‌های دیزین در روستای «ولایت‌رود» با حدود ۴۰۰ خانوار و هزار و ۸۰۰ نفر جمعیت زندگی می‌کنند. روستایی با خانه‌هایی دارای سقف شیروانی و یک تا دو طبقه و رودخانه خروشان و بیلاقلاتی زیبا که از جنوب به کوه «لارک» و از جنوب شرقی به کوه‌های دیزین محدود می‌شود و شهرتش به دوره قاجار بازمی‌گردد. مردمانش با دامداری، باغداری و تولید عسل و فروش محصول باغ‌های سیب، گیلان، آلبالو و گردو و فراورده‌های لبنی مانند شیر، ماست، دوغ و کشک روزگار می‌گذرانند. البته شغل اصلی شان، کار در نخستین پیست اسکی ایران؛ دیزین است!

در زمان‌های قدیم مردم ولایت‌رود و کارکنان پیست دیزین چهار کیلومتر

«برف آمد، برف آمد، برف آمد، یک زمستان، گم شدم! برف آمد؛ پشت ردت، در خیابان گم شدم...» کافی است با این آهنگ «حجت اشرف‌زاده» پیچ و خم جاده برفگیر را به یاد همه آدم‌برفی بازی‌ها، آش خوردن‌ها، سیب‌زمینی لای آتش گذاشتن‌ها، چای آتشی خوردن‌ها، خنده‌های کودکانه، با تیوپ و سینی لیز خوردن‌ها، ها کردن دست‌های یخ‌زده و برف پارو کردن‌های روی پشت بام و طعم خوش تعطیلی مدارس طی کنید تا دلتان برای همه برف‌های عالم تنگ نشود. پایان خط سه سومین پیست اسکی جهان به اینجا ختم می‌شود؛ به معدن زغال سنگی که محل اسکانش تبدیل به هتل شده است. اینجا بخشی از «دیزین» به نام «گاجره» است که محلی‌ها معنای نامش را به اسم گیاهی نسبت می‌دهند که در این منطقه می‌روید و از آن به عنوان مایه پنی‌ر استفاده می‌شود.